

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

II. Quid causa materialis & formalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

tes autem non ſibi invicem pars intrinſeca, ac proinde nec cauſa intrinſeca, ergo, &c. vide Reſol. 1^{am} Dub. ſequentis.

D V B I V M II.

Quid cauſa materialis & formalis.

R E S O L U T I O I.

I. Ico 1°. cauſa materialis eſt, quæ communicat eſſe formæ ſuſtentando, vel ex qua educitur forma, ita ſcilicet ut eâ præciſe ceſſante, deſinat forma. pro quo vide dicta lib. 1°. Diſp. 3^a. Dub. 4°.

VI. Nec dicas Ariſtotelem hoc libro cap. 3°. illam aliter definire, videlicet *ex qua cum inſit, aliquid fit*; nam hæc coincidit cum noſtra, & illius ſenſus eſt, *ex qua aliquid fit*, id eſt, forma educitur, *cum inſit*, id eſt, cum forma ſit in illa tanquam ſubjecto educationis: unde *ly inſit*, non ſignificat idem, ac eſſe per modum partis intrinſecæ in composito; quia

ſic cauſa materialis non diſtingueretur à cauſa formali, ut conſideranti parebit, ac proinde neque ex hac definitione colligi poteſt Ariſtotelem agnoviſſe cauſam materialem eſſe cauſam intrinſecam compositi, in quibus multi decipiuntur.

R E S O L U T I O II.

VII. Ico 2°. cauſa formalis eſt, quæ communicat eſſe denominatum ſubjecto, ſive denominando ſubjectum, vel quæ dat ſuam denominationem per modum actus potentiz. Hinc liquet cauſam formalem poſſe habere cauſalitatem in materiam, licet illa eſſet in genere effectus cauſæ materialis materiâ poſterior; nam cauſa formalis non debet eſſe prior ſuo effectui, ſed ſimul naturâ ſunt cauſa & effectus formalis, ſive forma educita & materia informata, ut ſupra vidimus. Ex his

VIII. Colliges cauſam materialem, & formalem, tam eſſe cauſas extrinſecas reſpectu ſuorum effectuum, quàm cauſam efficientem reſpectu effectus immanentis. pro qua ſit

DISPUTATIO QUINTA.

De Cauſa Efficiente.

D V B I V M I.

Quid Cauſa efficiens, & quoruplex.

R E S O L U T I O I.

I. Ico 1°. cauſa efficiens eſt, quæ communicat eſſe rei agendo, ſive per actionem realem: per *ly agendo* exclude inprimis cauſam materialem, quæ, ut ſupra explicuimus, communicat eſſe ſuſtentando ſine ullo influxu, etiam paſſivo, à ſe emanante; item cauſam formalem, quæ etiam ſine ullo influxu, & mediâ tantum unionem, communicat eſſe denominatum: denique finalem, quæ, non per actionem realem, ſed intentionalem, communicat eſſe.

II. Paulò aliter cauſam efficientem definit Ariſtoteles, videlicet, *id unde eſt primum mutationis principium*; ſed coincidit iſta cauſæ efficientis definitio cum noſtra, ſi ſub *ly primum* intelligatur ordine executionis, & per *ly mutatio*, intelligatur quælibet actio, tam creativa, quàmeductiva.

R E S O L U T I O II.

III. Ico 2°. cauſa efficiens dividitur 1°. variis modis Diſp. 3^a. Dub. 1°. reſenſitis; ſed præterea, in principalem & instrumentalem.

IV. Cauſa principalis, eſt, quæ habet virtutem productivam effectus minoris vel æqualis ſecum perfectionis, ut ignis reſpectu caloris, aut alterius ignis; Instrumentalis, eſt, virtus productiva effectus majoris perfectionis, vel indebiti, licet minoris perfectionis: ut calor reſpectu ignis, aqua baptiſmalis reſpectu gratiæ: alii paulò aliter cauſam instrumentalem accipiunt, 1°. pro omni cauſa ſubordinata,

quomodo omnis creatura dicitur Dei instrumentum: 2°. pro omni accidente diſponente ſubjectum ad recipiendam formam à cauſa principali producendam; neque his modis incongruè accipitur; quare etiam acceptionibus his pro occaſione uti poteris.

V. Adde, cauſam instrumentalem rectè assignari triplicem; unam artificialem; aliam naturalem; aliam ſupernaturalem: artificialis eſt, quæ ab arte, vel agente libero assumi ſolet ad aliquid efficiendum vi ſuz quantitatis & figure, ut malleus à fabro, ſigillum à Secretario: naturalis eſt, quæ vi ſua producit effectum majoris perfectionis: ſupernaturalis eſt, quæ ſupra vires nature ſuz elevata, effectum aliqui indebitum producit, ut aqua baptiſmalis gratiam.

D V B I V M II.

Quæ ſit cauſalitas cauſæ efficientis, & an ſit aliquid realiter diſtinctum à cauſa efficiente, termino, & omnibus ad agendum prærequisitis.

VI. Ante Reſolutionem ſuppono duplicem assignari debere cauſalitatem; in actu primo ſcilicet, & in actu ſecundo, ſicut assignatur duplex cauſa: uti enim cauſa in actu primo eſt cauſa potens operari, ita cauſalitas in actu primo eſt virtus, quâ cauſa conſtituitur potens operari: & uti cauſa in actu ſecundo eſt cauſa actu operans, ita cauſalitas in actu ſecundo eſt actio, ſeu operatio, à qua cauſa denominatur actu operans effectum. Hoc ſuppoſito, ſit

R E S O L U T I O II.

VII. Ico 1°. cauſalitas cauſæ efficientis in actu primo eſt virtus, quâ cauſa conſtituitur potens operari: in actu ſecundo, eſt actio à qua